

Handläggare
Christina Oulis
Telefon: 08-50843025**Till**
Socialnämnden
2026-02-17

Insats utan behovsprövning

Pilotprojekt flexibelt socialt stöd

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att införa insatsen flexibelt socialt stöd utan individuell behovsprövning som ett pilotprojekt i stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Järva, Skarpnäck och Södermalm utifrån angivna villkor.
2. Pilotprojekten pågår under perioden 1 mars 2026 till och med 31 mars 2027.

Sammanfattning

Enligt socialtjänstlagen (2025:400) får socialnämnden tillhandahålla insatser för att tillgodose personliga behov utan behovsprövning enligt 11 kapitlet 5§. För att en insats ska kunna erbjudas utan behovsprövning krävs ett särskilt beslut från socialnämnden.

Arbetet med att ta fram förslag på insatser som ska erbjudas utan behovsprövning utgör en del av utvecklingen av första linjens socialtjänst i enlighet med socialtjänstlagens intentioner om en mer lätt tillgänglig och förebyggande socialtjänst. Vissa insatser införs i hela staden, medan mer utvecklingsinriktade insatser behöver testas genom pilotprojekt i utvalda stadsdelsnämnder. Flexibelt socialt stöd är en sådan insats som föreslås testas i ett pilotprojekt. Insatsen ska ge praktiskt och samordnat stöd till invånare som uppfyller villkoren för insatsen.

Genom att börja i liten skala i ett pilotprojekt kan staden se hur insatsen fungerar i praktiken, identifiera möjligheter, utmaningar och resultat innan ett eventuellt breddinförande i hela staden. Det är mer kostnadseffektivt att först prova att tillhandahålla insatsen i några stadsdelsnämnder och säkerställa att insatsen verkligen ger önskat resultat. Först efter att pilotprojektet har utvärderats och tillräckligt med kunskap har samlats in kan beslut fattas om en eventuell implementering ska ske i samtliga stadsdelsnämnder.

Flexibelt socialt stöd föreslås prövas och utvecklas i Enskede-Årsta-Vantör, Järva, Skarpnäck och Södermalms stadsdelsnämnder. Det är även dessa som genomför pilotprojekt för första linjens socialtjänst. En viktig del i genomförande av pilotprojekten är att kunna följa

upp och löpande justera i innehåll och ramar för insatsen. Aktuellt förslag är ett steg i utvecklingen till att kunna erbjuda invånare ett mer tillgängligt och förebyggande stöd och även ett viktigt steg i stadens omställning till ny socialtjänstlag.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Bakgrund

Enligt socialtjänstlagen (2025:400) får socialnämnden tillhandahålla insatser för att tillgodose personliga behov utan behovsprövning enligt 11 kapitlet 5§. För att en insats ska kunna erbjudas utan behovsprövning krävs ett särskilt beslut från socialnämnden.

Kommunfullmäktige har tidigare fattat följande beslut:

- Socialnämnden och stadsdelsnämnderna får, inom de ansvarsområden som anges i gällande reglemente för socialnämnden, KFS 2024:16, och inom de ansvarsområden som anges i gällande reglemente för stadsdelsnämnderna, KFS 2024:18, i uppdrag att tidigast från och med den 1 juli 2025 genomföra pilotprojekt i socialnämnden och stadsdelsnämnderna i syfte att pröva och utvärdera införande av nya insatser utan individuell behovsprövning innan eventuellt införande över hela staden.¹
- Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och äldre- och funktionshjälpnämnden har, inom sina respektive ansvarsområden som anges i sina reglementen, för socialnämnden KFS 2024:16, i uppdrag att i kommunfullmäktiges ställe besluta om att ge insatser utan behovsprövning. Beslutet gäller till och med 31 december 2028.²

Facknämnderna kan inom ramen för uppdraget besluta om att vissa insatser ska ges utan behovsprövning. Det avser främst insatser som syftar till ett tidigt och förebyggande stöd. Det kan vara insatser som är generellt utformade men också individuellt anpassade. Facknämnderna kan även besluta att en insats inte längre ska ges som en insats utan behovsprövning.

Arbetet med att ta fram förslag på insatser som ska erbjudas utan behovsprövning utgör en del av utvecklingen av första linjens socialtjänst i enlighet med socialtjänstlagens intentioner om en mer lätt tillgänglig och förebyggande socialtjänst. Vissa insatser och införs i hela staden, medan mer utvecklingsinriktade insatser testas genom pilotprojekt i utvalda stadsdelsnämnder. Flexibelt socialt stöd är ett exempel på en sådan insats. Denna insats ska ge praktiskt

och samordnat stöd till invånare som uppfyller villkoren för insatsen.

Genom att börja i liten skala i pilotprojekt kan staden se hur insatsen fungerar i praktiken, identifiera möjligheter, utmaningar och resultat innan ett eventuellt breddinförande i hela staden. Det är mer kostnadseffektivt att först prova att tillhandahålla insatsen i några stadsdelsnämnder och säkerställa att insatsen verkligen ger önskat resultat. Först efter att pilotprojektet har utvärderats och tillräckligt med kunskap har samlats in kan beslut fattas om en eventuell implementering ska ske i samtliga stadsdelsnämnder.

Ärendet

Under 2024 genomfördes en behovskartläggning³ i samverkan med medarbetare och chefer i samtliga stadsdelsnämnder och representanter från brukarorganisationer. Samtliga verksamhetsområden lyfte fram ett behov av att kunna erbjuda ett enklare, praktiskt stöd. Problem av praktisk eller administrativ karaktär beskrivs kunna få långtgående konsekvenser för individens livssituation. På samma sätt har behovet av ett koordinerande och lotsande stöd identifierats för individer som redan har eller är i behov av kontakt med socialtjänsten, andra myndigheter och vårdinstanser eller har behov av stöd från flera delar av socialtjänsten.

Det finns idag olika funktioner på stadsdelsnämnderna som erbjuder ett liknande stöd till olika målgrupper. Det varierar mellan stadsdelsnämnderna i vilken utsträckning stöd erbjuds och även vad de olika insatserna heter. Det varierar även hur lätt tillgängliga dessa insatser är. Eftersom behoven som insatsen ska möta lyftes av samtliga verksamhetsområden ska detta prövas som en tvärgående insats utan individuell behovsprövning för samtliga målgrupper inom socialtjänsten.

Flexibelt socialt stöd föreslås att prövas och utvecklas i Enskede-Årsta-Vantör, Järva, Skarpnäck och Södermalms stadsdelsnämnder. Det är även dessa som genomför pilotprojekt för första linjens socialtjänst. Urvalet av pilotstadsdelar gjordes av Projekt Framtidens socialtjänsts strategiska styrgrupp med hänsyn till att få en variation i invånarantal samt en representation av både innerstad och ytterstad.

Innehåll i insatsen

Insatsen flexibelt socialt stöd är ett praktiskt, koordinerande och lotsande stöd. Genomförandet av insatsen är flexibelt och anpassas efter individens behov med möjlighet att ge hjälp på plats, erbjuda

tidsbokade möten för mer fördjupade problem och vid behov följa med individen till andra platser och möten. Exempel på innehåll i insatsen:

- Handfast hjälp med praktiska ärenden, såsom att fylla i blanketter, skicka in ansökningar, kontakta myndigheter eller skaffa bank-id. Detta kan också inkludera ett enklare digitalt stöd där en individ vid behov exempelvis kan få hjälp med att använda digitala verktyg, appar, sätta upp autogiro och liknande.
- Stöd för att navigera mellan olika kontakter och verksamheter inom socialtjänsten, vården och andra myndigheter.
- Hjälp med att samordna insatser, följa med på möten och säkerställa att individen får det stöd som krävs för att hantera både akuta och långsiktiga behov.
- Ett individuellt anpassat samtalsstöd som kan erbjudas i begränsad omfattning.

Omfattning

Insatsen flexibelt socialt stöd är begränsad till fem tillfällen.

Villkor

- Den enskilde är bosatt i Enskede-Årsta-Vantör, Järva, Skarpnäcks eller Södermalms stadsdelsnämnds områden där pilotprojekten genomförs.
- Den enskilde är 15 år eller äldre.
- Den enskilde har ett upplevt behov av praktiskt, koordinerande eller lotsande stöd.

Dokumentation

Dokumentation av genomförandet av insatsen flexibelt socialt stöd förs enligt 14 kap. 3 § socialtjänstlagen.

Uppföljning

Insatsen flexibelt socialt stöd kommer att följas upp på samma sätt i samtliga stadsdelsnämnder som genomför pilotprojekten genom ett uppföljningsverktyg framtaget av projekt Framtiden socialtjänst. Socialförvaltningen och äldreförvaltningen kommer löpande under projekttiden att stötta med analys av insamlade data samt återkoppla resultat till berörda stadsdelsnämnder. Lärdomar och resultat kommer löpande och i samband med att pilotprojektet avslutas att spridas till samtliga stadsdelsnämnder. Uppföljningen av insatsen kommer att ligga till grund för antingen ett förslag om breddinförande av insatsen i samtliga stadsdelsnämnder eller avimplementering beroende på utfall.

Utifrån att insatsen testas i pilotprojekt kan det finnas behov av att justera innehållet i insatsen under projektets gång för att bättre möta behoven. Pilotprojekten kommer att ha denna möjlighet och eventuella justeringar som görs beaktas i uppföljningen av insatsen.

Om insatsen föreslås breddinföras till samtliga stadsdelsnämnder efter projekttiden kommer ett nytt underlag gällande innehåll, omfattning, villkor och dokumentation att beredas till socialnämnd för beslut.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts gemensamt inom avdelningen för strategi och utveckling på socialförvaltningen och avdelning för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor på äldreförvaltningen. Stadsledningskontorets juridiska avdelning har deltagit i ärendets beredning. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgrupp den 11 februari. Socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet den 12 februari.

Jämställdhetsanalys

jämställda levnadsvillkor. Vad gäller insatser utan behovsprövning blir det viktigt att följa vilka som tar del av insatser och säkerställa att socialtjänsten når de individer som är i behov av stöd oavsett kön, ålder eller bakgrund. Socialtjänstens insatser ska vara kunskapsbaserade vilket ställer krav på uppföljning. Insatsen flexibelt socialt stöd kommer att följas noga genom att pilotprojekten samlar in data vid genomförandet av insatsen samt genom kvalitativa intervjuer. En del i uppföljningen är att följa vilka som tar del av insatsen och med vilket innehåll. Det innebär även att säkerställa att utformningen av insatsen är anpassad för både kvinnor och män samt att säkerställa att det inte uppstår några omotiverade skillnader mellan könen i tillgången till eller i utförandet av insatsen.

Konsekvenser för barn

Enligt artikel 3.1 i barnkonventionen ska det vid alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Om ett ärende eller beslut bedöms ha betydande inverkan och i hög grad påverka barns rättigheter och levnadsvillkor behöver barnets bästa utredas och beaktas. Socialnämnden har beaktat barnets bästa för insatsen flexibelt socialt stöd samt bedömt lämpligheten att ge insatsen flexibelt socialt stöd från 15 år.

För barn som är 15 år eller äldre krävs inte vårdnadshavares samtycke för att ta del av en insats som erbjuds utan behovsprövning. I de fall en insats beslutas ges till barn från 15 år ska det enligt socialtjänstlagen göras en bedömning av lämpligheten.

Forskning⁴ visar att barn inte nås av socialtjänstens insatser i den utsträckning som de är i behov av. Att göra insatsen flexibelt socialt stöd tillgänglig från 15 år är ett försök att nå ut med tidiga och förebyggande insatser till barn. Insatsen bedöms inte vara en så ingripande insats och syftar bland annat till att etablera andra kontakter och lotsa till insatser som barnet är i behov av. Det gör att flexibelt socialt stöd bedöms vara en lämplig insats att erbjuda även till en yngre målgrupp. Insatsen kommer noga att följas upp under projekttiden.

Det är vidare av vikt att följa den nationella kunskapsutvecklingen för att säkerställa att insatsen som omfattas av detta tjänsteutlåtande är utformade och genomförs i linje med aktuell forskning och beprövad erfarenhet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att ge insatser utan behovsprövning är en ny möjlighet för kommunerna som bland annat syftar till att sänka trösklarna till socialtjänsten. Under åren fram till och med 2028 krävs att Stockholms stad har en hög takt för att hinna genomföra omställningen med stöd av de statliga medel som aviserats under perioden. Möjligheten att genomföra pilotprojekt för att prova och utvärdera nya insatser innan de breddinförs i hela staden bedöms vara ett viktigt verktyg för att ta fram nya och träffsäkra insatser. En viktig del i genomförande av pilotprojekten är att följa upp och löpande kunna justera i innehåll och ramar för insatsen. Aktuellt förslag är ett steg i utvecklingen till att kunna erbjuda invånare ett mer tillgängligt och förebyggande stöd och även ett viktigt steg i stadens omställning till ny socialtjänstlag.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut enligt ovan.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2026-02-09
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2026-02-09